

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.023/2026/12-II.

A felperes:

felperes

felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Baranyai Mariann ügyvéd

ügyvéd címe

Az alperesek:

I.r. alperes I. rendű

I.r. alperes címe

II.r. alperes II. rendű

III.r. alperes címe

III.r. alperes III. rendű

III.r. alperes címe

IV.r. alperes IV. rendű

IV.r. alperes címe

Az alperesek képviselője:

Matuz Ügyvédi Iroda I-IV. rendű alperes képviselőjében

ügyvédi iroda címe

A per tárgya:

végrendelet érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

21.P.20.212/2024/85.

A fellebbezést benyújtó fél:

felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-IV. rendű alpereseknek egyetemlegesen 974.776 (kilencszázhetvennégyezer-hétszázhetvenhat) forint másodfokú perköltséget.

A meg nem fizetett 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] A felperes örökhagyó (a továbbiakban: örökhagyó) korábbi kapcsolatából származó, 2010-ben született gyermeke. Az I. rendű alperes az örökhagyó testvére, a II. rendű alperes az örökhagyó III. rendű alperestől született gyermeke, a III. rendű alperes az örökhagyó túlélő házastársa, a IV. rendű alperes pedig az örökhagyó unokaöccse.

[2] Az örökhagyó gazdálkodással foglalkozott, számos külterületi termőföld ingatlannal és a gazdálkodás viteléhez szükséges ingósággal rendelkezett. 2022 őszén az egészségi állapota jelentős romlásnak indult, áttétes daganatos megbetegedést diagnosztizáltak nála. A gyors lefolyású betegség következtében 2022. december 18-án elhunyt.

[3] Az örökhagyó 2022. november 29-én allográf írásbeli magánvégrendeletet készített. A számítógéppel szerkesztett okiratot az örökhagyó írta alá, ennek tényét három tanú – tanú1, tanú2 és tanú3 – aláírásával igazolta. Az okirat tartalma szerint az örökhagyó a felperest 2 millió forint örökrészben részesítette, melynek kezelését a felperes 18 éves korának betöltéséig az I. rendű alperesre bízta. A további teljes ingó- és ingatlanvagyonát örököséiként az I-IV. rendű alpereseket jelölte meg.

[4] A hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző közjegyző a 2023. április 13-án kelt ügyszámú hagyatékátadó végzés rendelkezései szerint részben teljes, részben ideiglenes hatállyal az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletében foglaltakra figyelemmel adta át a hagyatékot végrendeleti öröklés jogcímén.

[5] A felperes kereseteiben annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyó 2022. november 29-én kelt írásbeli magánvégrendelete a peres felek viszonylatában érvénytelen elsődlegesen arra figyelemmel, hogy azt nem az örökhagyó írta alá, az nem tőle származik, másodlagosan azért, mert annak készítésekor az örökhagyó az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett. Elsődleges keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:17. § (1) bekezdés b) pontjára, másodlagos keresetét a Ptk. 2:9. § (1) bekezdésére alapította. Perköltségét felszámította.

[6] Az alperesek ellenkérelme a keresetek elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Valamennyi érvénytelenségi ok fennálltát vitatták.

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a kereseteket elutasította. A felperest kötelezte az alperesek mint egyetemleges jogosultak részére 1.949.553 forint perköltség megfizetésére. Rendelkezése szerint az 1.500.000 forint illeték, valamint az eljárás során felmerült 292.925 forint szakértői díj a Magyar Állam terhén marad.

[8] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (4) bekezdése alapján először az elsődleges kereseti kérelemben megjelölt érvénytelenségi ok bizonyítottságát vizsgálta a rendelkezésre bocsátott okiratok és szakértői igazságügyi írásszakértő szakvéleménye alapján.

[9] Megítélése szerint az írásszakértő szakvéleménye aggálytalan, önmagában koherens, az a perben meghallgatott végrendeleti tanúk vallomásával is egybevágó. Azt a felek elfogadták; a felperes akként nyilatkozott, hogy a perbeli végrendeletet már általa sem vitatottan az örökhagyó írta alá. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes azon tényállítása, miszerint a végrendeleten nem az örökhagyó aláírása szerepel, a perben nem nyert bizonyítást; ezért az elsődleges kereseti kérelmet elutasította.

[10] A másodlagos kereseti kérelem körében azt vizsgálta, hogy a felperes bizonyította-e a Ptk. 2:9. § (1) bekezdésében meghatározott tényállási elemek fennálltát; azt,

hogy a perbeli végrendelet aláírásának időpontjában az örökhagyó – állapotánál fogva – nem rendelkezett az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.

[11] E körben szakértő² igazságügyi pszichiáter szakértő szakvéleményének tulajdonított perdöntő jelentőséget. A szakértő a felek által rendelkezésre bocsátott egészségügyi dokumentáció és az örökhagyó háziorvosának (tanú⁴) tanúvallomása alapján azt állapította meg, hogy a rendelkezésére álló adatok alapján nem lehet igazságügyi pszichiáter szakértői szempontból igazolni, hogy az örökhagyó belátási képessége a végrendelet megtételekor teljes mértékben hiányzott.

[12] A szakértő hangsúlyozta, hogy az örökhagyóra vonatkozó orvosi dokumentáció a végrendelet előtt és azt követően sem tartalmazott a beteg lelkiállapotára vonatkozó leírást, csak általános megállapításokat. Az örökhagyó a 2022. november 25-i orvosi bejegyzés időpontjában a bizonyossággal határos valószínűséggel képes volt adekvát magatartásra, kommunikációra, a vele történtek megértésére és döntéshozatalra (nem kívánt hospitalizációt, saját felelősségére távozott). A későbbi dokumentáció nem tartalmaz ezzel ellentétes adatot, illetve az örökhagyó lelkiállapotára utalást. Az örökhagyó lelkiállapotának leírása hiányában, az őt vizsgáló személyek olyan rögzített észlelése nélkül, hogy nem lehet vele kommunikálni, mentális zavart megállapítani nem lehet. Az ítélkezési gyakorlat megkívánja annak minden kétséget kizáró bizonyítását, hogy az örökhagyó az adott időpontban belátási képességgel nem rendelkezett; állapotánál fogva cselekvőképtelen volt (a Kúria Pfv.21978/2011/4. számú határozata).

[13] A szakértő megállapításait az orvosi dokumentációval kellően alátámasztotta, azok egybevágnak a perben meghallgatott végrendeleti tanúk és tanú⁴ tanú vallomásaival, ezért az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt aggálytalannak tekintette. tanú⁴ tanú az örökhagyó állapotáról közvetlen tudomással nem bírt, a végrendelet elkészítésének napján az örökhagyóval nem találkozott. Kizárólag arra tudott nyilatkozatot tenni, hogy ő maga 2022. november 2. – 2022. november 29. időszakban az örökhagyó részére tudatmódosításra alkalmas, kábítószer tartalmú fájdalomcsillapítót nem írt fel.

[14] Az onko-team jegyzőkönyv ellentmondásai – a szakértő adathiányra vonatkozó megállapításaira tekintettel – nem bírtak jelentőséggel a jogvita eldöntésénél. Mindemellett az alaki eltéréseket az onko-teamtől való közvetlen származás, illetve az utóbb, az EESZT rendszerből való kinyomtatás magyarázza. A végrendeleti tanúk az örökhagyó 2022. november 29-i állapotával kapcsolatban közvetlen tudomással rendelkeztek; tanú¹ és tanú² tanúk egybehangzóan úgy nyilatkoztak, hogy bár az örökhagyó fizikailag gyengébbnek tűnt, ám velük hosszabb ideig, érthetően kommunikált; zavartságáról vagy tudatmódosulás jeleiről nem számoltak be.

[15] Az igazságügyi pszichiáter szakértői véleménnyel és a tanúk vallomásaival a felperes által hivatkozott orvosi dokumentáció sem áll ellentétben. Bár ezek az iratok az örökhagyó végrendelet megtételét közvetlenül megelőző időpontban lényegesen romló egészségi állapotát, rosszullétét tükrözik, de nem bizonyítják kétséget kizáró módon azt, hogy az örökhagyó fizikai és mentális állapota oly mértékben leromlott volna, hogy annak következtében a végrendelet megtételéhez szükséges belátási képessége akár részben, akár egészben hiányzott. Az egészségügyi dokumentumok azt a tényt sem cáfolják, hogy az örökhagyó otthon tartózkodott a végrendelet aláírásának időpontjában.

[16] A Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontja az allográf írásbeli magánvégrendelet érvényes megtétele érdekében valóban csak két tanú aláírását követeli meg. Ám a három tanú aláírásából és az aláírás idejének percre pontos megjelöléséből nem következik a végrendelet érvénytelensége; e formai jellegzetességek az örökhagyó belátási képességének hiányára sem engednek következtetni.

[17] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság az örökhagyó belátási képességének hiányára alapított másodlagos keresetet is elutasította bizonyítottság hiányában.

[18] A III. rendű alperes ismételt személyes idézésére irányuló indítványt mellőzte, mert a végrendeleti tanúk meghallgatásakor nem merült fel olyan körülmény – illet a felperes sem jelölt meg – ami a szembesítést utóbb szükségessé tette volna a Pp. 294. § (6) bekezdés alapján. A perben meghallgatott további tanúval, az örökhagyó háziiorvosával nem a III. rendű alperes kommunikált a végrendelet megtételéhez közeli időpontban; a felperes csak általánosságban nyilatkozott, hogy kérdéseket kívánna feltenni a III. rendű alperesnek. Nem adta elő azonban azt, hogy a korábban fogatosított meghallgatás kiegészítését pontosan mi tenné szükségessé; a megjelölt körülménynek pedig (volt-e tartozása az örökhagyónak az I. rendű alperes gyermeke irányában) nem volt jelentősége a jogvita elbírálása során.

[19] A per eldöntése szempontjából szükségtelenként, a Pp. 276. § (5) bekezdése alapján mellőzte a felperes törvényes képviselőjének és tanú a meghallgatását. Figyelmen kívül hagyta a végrendeleti tanúk munkáltatóinak megkeresésére irányuló indítványt, mert azt a felperes elkésztetten terjesztette elő; már a 2025. január 10-i perfelvételi tárgyaláson felmerült, hogy a tanúk miként tudtak a végrendelkezéskor ott lenni. Ha az iratbeszerzés szükségessége valóban csak utóbb merült fel, akkor a 2025. március 14-i tárgyalástól számítottan is több mint 15 nap telt el a konkrét utólagos bizonyítás iránti indítvány előterjesztéséig [Pp. 220. § (3) bekezdés].

[20] A törvényszék a perköltség tárgyában a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperes pervesztességére tekintettel határozott, a per tárgyának értékét 44.502.719 forintban meghatározva. Az alperesek részére járó elsőfokú perköltség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: régi Ükr.) 3. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerint határozta meg. Az összeg (1.535.081 forint + 414.472 forint áfa) mérséklésére nem látott indokot, mert arra csak az alperesi ügyvédi tevékenységgel arányban nem álló perköltség adna okot, a perköltség megfizetésére kötelezett személyes körülményei nem.

[21] A felperesnek engedélyezett teljes személyes költségmentesség folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és 42. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján számított kereseti illeték, továbbá a per során kirendelt szakértők díjának viseléséről a Pp. 101. § (1) bekezdése, 102. § (6) bekezdése szerint rendelkezett.

[22] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával keresetének helyt adó döntés meghozatalát, annak megállapítását kérte, hogy örökhagyó 2022. november 29-én kelt írásbeli magánvégrendelete érvénytelen. Másodlagosan – elsődleges kérelmének alaptalansága esetén – az alperesek javára megítélt perköltség 950.000 forintra mérséklését kérte. Perköltségét felszámította.

[23] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen; a törvényszék az alperesek által indítványozott bizonyítás tényleges hiánya ellenére vont le az alperesek számára kedvező következtetéseket. Az alperesek nem bizonyították minden kétséget kizáróan azt, hogy a végrendelet aláírásakor az örökhagyó belátási képessége fennállt, a végrendelet tartalmát megértette, azt saját, szabad akarataként fogadta el.

[24] A végrendeleti tanúk vallomásai kizárólag az aláírás formális körülményeire szorítkoztak, de nem támasztották alá, hogy az örökhagyó a végrendelet elkészítésének teljes folyamatában tudatosan és befolyásmentesen vett volna részt.

[25] Aggályosnak értékelte, hogy a végrendeleti tanúk több mint harminc éve ismerik egymást, egymással szoros személyes kapcsolatban állnak, vallomásaik pedig feltűnően

egybehangzóak. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az előzetes egyeztetés lehetőségét.

[26] A háziorvos a végrendelet aláírásának napján nem volt jelen, az örökhagyóval közvetlen kapcsolatban nem állt, így a végrendelkezés időpontjára vonatkozóan személyes észleléssel nem rendelkezett. Azonban maga is megerősítette, hogy az örökhagyó erős, központi idegrendszerre ható fájdalomcsillapító gyógyszereket kapott. Az ilyen gyógyszeres kezelés köztudottan alkalmas a tudatállapot, az ítélőképesség és a döntési képesség torzítására.

[27] Az a körülmény, hogy a végrendeleten szereplő aláírás az örökhagyótól származik, önmagában nem bizonyítja, hogy a végrendelet tartalma is az ő szabad és tudatos akaratának kifejeződése.

[28] A végrendelet számítógéppel szerkesztett, jogilag összetett és bonyolult megfogalmazású okirat, amelynek tartalma egy végstádiumban lévő, súlyos fájdalmakkal és kimerültséggel küzdő személy részéről életszerűtlen.

[29] A végrendelet szövegéből kitűnik, hogy annak rendelkezései szinte kizárólag egy személy, az I. rendű alperes érdekeit szolgálják. Ez a körülmény önmagában is felveti a befolyásolás lehetőségét, amelyet az elsőfokú bíróság nem vizsgált a belátási képesség körében.

[30] Az örökhagyó a végrendelet aláírásának napján már palliatív ellátásban részesült, az orvosokkal hozzátartozója kommunikált; döntési képessége jelentősen korlátozott volt (2022. november 29-i palliatív mobil team). Ezzel ellentétes megállapításokat tartalmaz tanú1 tanú vallomása az örökhagyó állapotára vonatkozóan (Fővárosi Törvényszék 21.P.20.212/2024/50. számú tárgyalási jegyzőkönyv). A Palliatív Mobil Team megkeresésének ténye önmagában is arra utal, hogy az örökhagyó állapota az adott napon olyan súlyos volt, hogy az beavatkozást igényelt. Az ellátás igénybevételének indoka kifejezetten az volt, hogy az örökhagyó erős fájdalmakkal küzdött, amelyek már otthoni környezetben sem voltak megfelelően kezelhetők. Életszerűtlen, hogy az örökhagyó 9 óra 53 perckor még olyan állapotban legyen, hogy helyette hozzátartozója kényszerüljön a palliatív ellátást megszervezni, majd néhány perccel később, a tanú érkezésekor már teljes mértékben kommunikációképes.

[31] Az elsőfokú bíróság a fenti bizonyítékok közötti ellentmondást nem oldotta fel, nem vizsgálta azok egymásra vetített hitelességét, és nem vont le következtetést abból a körülményből, hogy az örökhagyó az egészségügyi ellátás során nem volt képes személyesen kommunikálni.

[32] A III. rendű alperes örökhagyó állapotára vonatkozó előadása („kedélyes állapot”) szintén ellentétben áll a Palliatív Mobil Team aznapi megkeresésének tényével és indokával (Fővárosi Törvényszék 21.P.20.212/2024/24. számú jegyzőkönyv 7. oldal).

[33] Az orvosi iratok és a palliatív ellátás igénybevételének körülményei objektív, dokumentált adatok, amelyekkel szemben a tanúvallomások szubjektív jellegűek, és egymással való feltűnő azonosságuk miatt hitelességük kétséges. A halál közelsége, a súlyos testi állapot, a gyógyszeres befolyásoltság és a sürgetett körülmények együttesen kizárják annak reális lehetőségét, hogy a Ptk. 2:9. § (1) bekezdése szerinti belátási képesség fennállt volna.

[34] Jelentős körülményként hivatkozott arra, hogy őt nem értesítették az örökhagyó haláláról.

[35] Aggályosnak értékelte a fellebbező a végrendeleti tanúk aláírásának sorrendjével és módjával kapcsolatos ellentmondásokat; az okiraton feltüntetett aláírási sorrend a tanú1

tanú vallomásaiban foglaltaktól eltérő képet mutat. Ez az eltérés érdemi kérdéseket vet fel a végrendelet aláírásának tényleges körülményeit illetően; ha a tanúk valóban egyidejűleg, az örökhagyó előtt írták alá az okiratot, úgy nem adható észszerű magyarázat arra, hogy az aláírások sorrendje miért nem tükrözi az aláírás tényleges időrendjét. További ellentmondás, hogy tanú2 aláírása az okiraton a többi aláírástól eltérő elhelyezkedésben, a szöveg felső részén szerepel, míg a másik két tanú aláírása a szöveg alsó részén található. Egyidejű aláírás esetében ez az eltérés sem magyarázható. Ezek az ellentmondások nem pusztán formai jellegűek, hanem a végrendelkezési aktus hitelességét kérdőjelezzik meg.

[36] További ellentmondásként értékelte a végrendelkezési szándékra vonatkozó nyilatkozatokat. tanú3 tanú vallomása szerint az örökhagyó egy korábbi beszélgetésük során azt válaszolta, hogy a végrendelkezést értelmetlennek tartja. Ezzel szemben a III. rendű alperes azt adta elő, hogy az örökhagyó már korábban is szándékozott végrendeletet tenni. A bizonyítékok arra utalnak, hogy az örökhagyó részéről nem állt fenn egy hosszabb ideje érlelődő, tudatos végintézkedési szándék. Életszerűtlen, hogy ha az örökhagyó valóban önállóan és megfontoltan kívánt volna végrendelkezni, akkor azt a halálos betegség felismerését követően hónapokig halogatta volna, majd egy hirtelen állapotromlás idején, otthoni környezetben tette volna meg, holott korábban jogi képviselővel is rendelkezett.

[37] A fellebbező a tényállás teljes feltárásának elmaradását sérelmezte; tisztázatlan maradt, hogy milyen indokból és körülmények között került a végrendeletre a kézzel írott „11 óra” időpont, továbbá az is, hogy ki és milyen körülmények között kezdeményezte a Palliatív Mobil Team megkeresését. A Palliatív csoporttal a konzultáció 9 óra 53 perckor történt, míg a végrendelet aláírásának időpontja pontosan 11.00 óra. E körülmények egyértelműsítésére kizárólag a III. rendű alperes lett volna alkalmas, aki az örökhagyót folyamatosan ápolta és vele tartózkodott.

[38] Kifogásolta a III. rendű alperes ismételt meghallgatásának mellőzését, mert ezáltal az elsőfokú bíróság megfosztotta őt a nyilatkozat hitelességét vitató előadás megtételétől, a tanúkkal való szembesítéstől, a vallomásokban felmerült ellentmondások feloldásától. E kérdések tisztázására kizárólag a III. rendű alperes lett volna alkalmas; az alperesek személyes meghallgatása során tapasztalható volt, hogy az I. rendű alperesre néztek mikor nyilatkozatukat tették.

[39] Másodlagos fellebbezési kérelmével összefüggésben kérte az eljárás tényleges terjedelmének, az alperesek jogi képviselője által kifejtett ügyvédi tevékenység mértékének és annak figyelembevételét, hogy a pervesztes fél kiskorú, önálló jövedelemmel és vagyonnal nem rendelkezik.

[40] Az eljárás megindítására nem perlekedési szándékkal, hanem kizárólag a felperest törvény szerint megillető öröklési jog védelme érdekében került sor, mivel a végrendelet joghatásai más módon nem voltak érdemben vitathatók, és a per elmaradása súlyos, visszafordíthatatlan joghátrányt eredményezhetett volna.

[41] A régi Ükr. alapján a bíróság jogosult az ügyvédi munkadíj mérséklésére, amennyiben az az elvégzett ügyvédi tevékenységhez képest aránytalan mértékű, különös tekintettel a per körülményeire, a felek személyi és vagyoni viszonyaira, valamint a méltányosság követelményére. A perköltség rendeltetése nem az, hogy a pervesztes felet indokolatlanul sújtsa, hanem az, hogy a pernyertes fél részére az észszerű és indokolt költségek megtérüljenek.

[42] A jelen ügyben megítélt ügyvédi munkadíj összege az eljárás terjedelméhez és jogi bonyolultságához képest túlzott.

[43] A felperes eltúlzottnak értékelte az alperesek másodfokú perköltségigényét is, mert az nem áll arányban az ügy tárgyával, a ténylegesen kifejtett jogi tevékenységgel;

meghaladja azt a szintet, amely az ügy bonyolultságára és a szükséges ügyvédi ráfordításra tekintettel indokolható. E körben is kérte értékelni a kiskorú felperes korlátozott anyagi helyzetét. A kért ügyvédi munkadíj megfizetése számára aránytalan és ténylegesen ellehetetlenítő terhet jelentene.

[44] Az I-IV. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult.

[45] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helyes jogi következtetést vont le, a vonatkozó szabályok szerint járt el. A fellebbező adós maradt annak kifejtésével, hogy a törvényszék a bizonyítékok mérlegelése során hol és milyen mértékben tért el az okszerű mérlegelés követelményeitől.

[46] A felperes az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmén túlmenően az örökhagyó (szabad) akarátára, illetve a végrendelet készítésének, aláírásának körülményeire vonatkozó kereseti kérelmet, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő.

[47] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította azon tényállítását, miszerint a végrendeleten nem az örökhagyó aláírása szerepel.

[48] A Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontjára figyelemmel helyes az a következtetés is, hogy az allográf végrendeletet nem teszi érvénytelenné az, ha az alaki érvényesség minimum-követelményeihez képest többletet tartalmaz.

[49] Az a tény, hogy a végrendeletet az örökhagyó írta alá, illetve, hogy a három végrendeleti tanú együttes jelenlétében írta alá, kétségmentesen bizonyítást nyert az írásszakértői vélemény és a végrendeleti tanúk 50. sorszámú jegyzőkönyvben foglalt, egybehangzó nyilatkozata alapján.

[50] Nem életszerűtlen a végrendeleti tanúk hosszú ideje fennálló ismeretsége, hogy egy végrendelkező olyan személyeket kér fel végrendeleti tanúnak, akiket ismer. A tanúvallomások egybehangzósága pedig megerősíti azok valóságtartalmát. A felperes a végrendeleti tanúkhoz kérdéseket intézhetett, az esetleges ellentmondásokat módjában állt feloldani.

[51] A fellebbező tévesen hivatkozik tanú4 háziorvos nyilatkozatára, aki nem erősítette meg, hogy az örökhagyó erős, központi idegrendszerre ható fájdalomcsillapító gyógyszereket kapott. Ezen túlmenően a Dunaújvárosi Szent Pantaleon Kórház-Rendelőintézet Sürgősségi Betegellátó Ambulancia 2022. november 25-i Ambuláns Kezelőlapján is szerepel az örökhagyó tudatának tisztaságára vonatkozó feljegyzés.

[52] A felperes az örökhagyó végrendelet készítésére való alkalmatlanságára vonatkozó érvelése során figyelmen kívül hagyta az orvosi dokumentáció állítását cáfoló részeit és az alperesek, valamint a végrendeleti tanúk személyes benyomásait. A fellebbezésben hivatkozott, 2022. november 29-i orvosi irat nem a Palliatív Mobil Team, hanem az elsőfokú eljárásban A/11. számon csatolt onko-team jegyzőkönyv, amely tartalmazza, hogy 2022. november 29-én az I. rendű alperes, az örökhagyó testvére az onko-team munkatársával beszélt telefonon. Az onko-team jegyzőkönyv csak 2022. december 14-én készült, amely szerepeltette az addigi EESZT-körelőzményeket és a budapesti Palliatív Mobil Team jegyzőkönyvének adatait is. Bár fájdalomról volt szó, de hányásról nem; a jegyzőkönyvből kiderül, hogy a hányások csak a végrendelet készítését követően, december 6-án kezdődtek. A Palliatív Mobil Team jegyzőkönyvei tartalmazzák azt is, hogy azok nem az örökhagyó orvos-beteg találkozáson történt vizsgálatán, csupán telefonos megkeresésen alapultak, így azok készítőjének sem lehettek személyes benyomásai örökhagyóról.

[53] A törvényszék a bizonyítási érdek Pp. 265. § (1) bekezdésében meghatározott szabályaira tekintettel helyesen következtetett a másodlagos kereseti kérelem alaptalanságára

is. Az ítélezési gyakorlat szerint a végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti perben az örökhatóság belátási képességének hiányára alapítottnak a végrendelet érvénytelenségét csak akkor lehet megállapítani, ha az örökhatóság végintézkedés időpontjában fennálló úgynevezett állapot-cselekvőképzetlensége minden kétséget kizáró módon bizonyított (a Kúria Pfv.20023/2023/7. számú határozata).

[54] A perben kirendelt igazságügyi pszichiáter szakvéleménye szerint nem lehet igazságügyi pszichiáter szakértői szempontból igazolni, hogy az örökhatóság belátási képessége a 2022. november 29-én kelt végrendelet megtételekor teljes mértékben hiányzott. Az elsőfokú bíróság a szakvélemény és a bizonyítási eljárás további adatainak helyes, okszerű mérlegelésével utasította el ezt a keresetet is.

[55] Az alperesek kiemelték, hogy a szakvélemény elkészítéséhez – a 2025. október 13-án kelt előkészítő iratukban jelzett kisebb hiányosságok, pontatlanságok ellenére – a jelentős időszakra vonatkozó teljes orvosi dokumentáció rendelkezésre állt. A törvényszék 21.P.20.212/2024/68. számú végzésében lehetőséget biztosított a feleknek arra, hogy a szakértőhöz kérdéseket intézzenek annak érdekében is, hogy a szakértő a szakvélemény aggályossága kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítást adja meg, illetve kérhetik a szakértő tárgyalásra történő megidézését a kérdések tárgyaláson történő feltétele végett. A felperes erre a felhívásra nem nyilatkozott.

[56] A fellebbezésben megismételt, a végrendelettel, a végrendelettel és a végrendelettel tanúkkal kapcsolatos korábbi állításokat a perben kirendelt szakértő és az elsőfokú bíróság is megismerte, értékelte.

[57] Az alperesek egyetértettek a III. rendű alperes ismételt meghallgatását célzó indítvány mellőzésével és annak indokaival is. A felperesnek a III. rendű alperes személyes megjelenési kötelezettséggel történő idézése elmaradása miatti kifogását, illetve a III. rendű alperes személyes megjelenési kötelezettséggel történő idézése melletti „érveit” az 55. sorszámú jegyzőkönyv tartalmazza.

[58] A fellebbezésében újból felhozott korábbi állítások (a végrendelet rendelkezései szinte kizárólag az I. rendű alperes érdekeit szolgálják, a felperes az örökhatóság haláláról hogyan értesült) nem képezik a per tárgyát, a jogvita eldöntése szempontjából nem jelentősek (a végrendelettel tanú aláírásának sorrendje mi volt, melyik tanú hol írta alá a végrendeletet). Mindkét körbe sorolható tanú3 tanúnak az örökhatósággal a perbeli eseményeket hónapokkal megelőzően a végrendelettel értelmetlenségével kapcsolatos beszélgetése is; mindemellett a tanú vallomása szerint az örökhatóság „Akkor értelmetlennek tartotta a végrendelettel az én esetemben”.

[59] A másodlagos fellebbezési kérelem alaptalanságát a Pp. 80. §, 83. § (1) bekezdés és a régi Ükr. 3. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a)-c) pont rendelkezéseire figyelemmel állították. A perbeli esetben a felperes által megjelölt pertárgyérték 44.502.719 forint, melynek alapján összesen 1.535.081 forint + áfa összeg számítható fel ügyvédi munkadíjként. A törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a felszámított összeg mérséklésére nem volt lehetőség; a felperes az igényelt munkadíj összeget az elsőfokú eljárásban nem vitatta, csak annak értékelését kérte, hogy nincsen vagyona, így az összeget nem tudja kifizetni.

[60] A fellebbezés alaptalan.

[61] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése [Pp. 358. § (5) bekezdés], ezért azt a másodfokú felülbírálat teljes terjedelmében érintette a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között [Pp. 370. § (1) bekezdés].

[62] A fellebbező elsődleges jogorvoslati kérelmében az elsőfokú bíróság jogi következtetéseinek helyességét vitatta, ezért az ítéltábla az érdemi döntés anyagi jognak való

megfelelőségét vizsgálta a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva.

[63] A Fővárosi Ítéltábla által elvégzett érdemi felülbírálat eredménye az, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, és abból helytálló jogi következtetésre jutott, az alkalmazandó jogszabályok körét helyesen állapította meg. Érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla egyetértett.

[64] Az eljárás irataiból megállapíthatóan a felperes elsődleges keresetét a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pontjára alapította; az érvénytelenség okaként arra hivatkozott, hogy a végrendeletet nem az örökhagyó írta alá. Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt írásszakértő véleményére alapítottan ezt a keresetet elutasította. A felperes fellebbezésében nem támadta a végrendelet örökhagyó általi aláírására vonatkozó ítéleti indokokat, ezért e körben az érdemi felülbírálatra nem volt lehetőség.

[65] A felperes az elsőfokú eljárásban a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pontjában írt további tényállási elemek hiányára nem hivatkozott; az örökhagyó végrendeleti aláírásának végrendeleti tanúk együttes jelenlétében való megtörténtét vagy annak elismerését, a tanúk aláírását, a végrendelet készítésének idejét nem vitatta, érvénytelenségi igényt erre nem alapított. Az örökhagyó akarati hibáját sem jelölte meg érvénytelenségi okként, azt állítva, hogy az örökhagyó egyáltalán nem kívánta megtenni a végrendeletbe foglalt nyilatkozatot, vagy annak során őt befolyásolták; nem terjesztett elő a Ptk. 7:40. § (1) bekezdés a), c) pontjára alapított keresetet. A Pp. 373. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban keresetváltoztatásnak nincs helye, ezért a jogorvoslati kérelemben foglalt fenti érvek érdemben nem voltak vizsgálhatók.

[66] A felperes másodlagos keresetében a Ptk. 2:9. § (1) bekezdésére alapítottan állította a végrendelet érvénytelenségét; érvelése szerint a végrendelet megtételekor az örökhagyó olyan állapotban volt, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzott.

[67] A Fővárosi Ítéltábla abból indult ki, hogy a perben az érvénytelenségi okok körében állított valamennyi jelentős tény vonatkozásában a felperes érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének következményeit is ő viseli [Pp. 265. § (1) bekezdés]. A bizonyítási kötelezettségre és teherre tekintettel a perben nem az alperesnek kellett bizonyítania a belátási képesség meglétét, hanem a felperesnek azt, hogy az örökhagyó a végrendelet tételekor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel nem rendelkezett. Ezért tévesen kifogásolta a fellebbező az alperesi bizonyítás hiányát.

[68] Annak megállapítása, hogy az örökhagyó a végrendelet tételekor az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel rendelkezik-e különleges szakértelmet igénylő szakkérdés. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a perben kirendelt szakértő véleménye az adott szakkérdésben aggálytalan és megalapozott; a fellebbezésben előadott érvek nem alkalmasak a szakvéleményben foglaltak megkérdőjelezésére.

[69] szakértő² igazságügyi pszichiáter szakértő a szakvéleményét az elsőfokú bíróság felhívásának megfelelően előterjesztette, abban a vizsgálat tárgyait (a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció), a feltett kérdést, a vizsgálati eredményeket, szakmai ténymegállapításokat és a szakértői véleményt rögzítette.

[70] Az elsőfokú bíróság az örökhagyó állapotára vonatkozóan a per eldöntése szempontjából jelentős valamennyi tény vonatkozásában okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte a bizonyítékokat. Ítélete alapján ez az értékelő tevékenység nyomon követhető, a mérlegelésnél figyelembe vett szempontok egyértelműen feltárhatók. A

végrendeletet tanúként aláíró személyek (tanú2, tanú1, tanú3), valamint a néhai házi orvosának (tanú4) vallomása alapján az állapítható meg, hogy nem merült fel kétség az örökhagyónak a végrendelet tételekor fennálló belátási képességének teljességét, szellemi állapotát illetően.

[71] A néhai házi orvos – a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben – a kábítószer tartalmú fájdalomcsillapító alkalmazására vonatkozóan egyértelműen közölte, hogy ilyen készítményt november 2. és 29. között az örökhagyó nem kapott.

[72] A végrendeleti tanúk vallomásának összhangja, a személyes ismeretség önmagában nem alkalmas az előadások valóságtartalmának megkérdőjelezésére; a fellebbező nem jelölt meg olyan, az egyes nyilatkozatot tevő személyekre vonatkoztatható konkrét okot, amely alapos kétséget ébresztett volna a tanúk szavahihetőségét illetően.

[73] Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság az orvosi dokumentáció tartalmát is; az iratok nem ellentétesek a tanúk vallomásával. Az onko team jegyzőkönyv „Anamnézis” része dátum szerint számba veszi az örökhagyó egyes ellátási eseményeit. A 2022. november 29. időpontnál „Bp-i intézményben ismételt Team döntés látható” bejegyzés szerepel. A 2022. december 6-i időpont megjelölést követően tartalmazza az irat a hozzátartozóval történt telefonos egyeztetést és a „nagyfokú fájdalmak vannak, naponta többször hány” fordulatot. A jegyzőkönyvben szerepel az is, hogy „az ellátás telefonos konzultáció alapján történt, a beteg személyes megjelenése nélkül”. A kezelés dátumaként az irat fejrésze a „2022. november 29. 9:53-” időpontot tartalmazza.

[74] A Palliatív Mobil Team ambuláns lapja ugyancsak több időpont megjelölésével szerepelteti az örökhagyó vizsgálati eredményeit. A 2022. november 29-i dátumnál „A beteg testvére keres fel telefonon keresztül. A betegnek erős fájdalmak vannak” bejegyzés olvasható, míg a vizsgálat idejeként – ugyancsak az irat fejrészeiben - 14:28 időpont megjelölés szerepel.

[75] A fenti dokumentumok alapján kétségmentesen megállapítható, hogy az örökhagyó személyes vizsgálatára nem került sor a végrendelet aláírásának napján; a Palliatív Mobil Team ambuláns lapján olvasható időpont ezért a tényleges vizsgálat megtörténtének idejeként nem értelmezhető. Az onko-team jegyzőkönyvben szereplő „9:53-” sem alkalmas az ellátás pontos idejének meghatározására, figyelemmel a teljes anamnézis szerepeltetésére, a személyes vizsgálat hiányára és az utolsó bejegyzés végrendelkezést követő dátumára. Az a tény, hogy a néhai hozzátartozója kért telefonon segítséget az egészségügyi szolgálattól, nem alkalmas az örökhagyó belátási képességében bekövetkezett negatív változás, a belátási képesség hiányának bizonyítására.

[76] A két okirat alátámasztja az örökhagyó fájdalmait. Az igazságügyi szakértő azonban azok ismeretében alkotta meg szakvéleményét, és a néhai ezen tüneteit is értékelve következtetett arra, hogy a belátási képesség teljes hiányát nem lehet igazolni.

[77] Alapítanul sérelmezte a felperes a III. rendű alperes ismételt meghallgatásának elmaradását. A III. rendű alperes a 2024. november 8-i tárgyaláson személyesen nyilatkozott; a felperes törvényes képviselője és jogi képviselője az eljárási cselekménynél jelen volt, kérdéseiket feltehetők volna. A fellebbezésben megjelölt ellentmondások látszólagosak, a feltárni kívánt körülmények az elsődleges és másodlagos keresetek érdemi vizsgálata során jelentőséggel nem bírnak.

[78] Alapítanul találta az ítéltábla a felperes másodlagos jogorvoslati kérelmét is. A régi Ükr. 3. § (6) bekezdése abban az esetben teszi lehetővé a munkadíj összegének mérséklését, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.

[79] Az eljáró bíróságnak e rendelkezés alapján, az ítélkezési gyakorlatban megjelenített szempontrendszerhez illeszkedően, az ügy egyedi körülményeit vizsgálva kell

arányosítania a fél által kérelmezett munkadíj összeget és a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységet (a Kúria Pfv.20887/2023/6. számú határozata).

[80] Az eljárás iratai alapján kétségmentesen megállapítható volt, hogy az alperesek jogi képviselője a megbízási szerződésben vállalt kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, mulasztás őt nem terheli.

[81] A felperes elsőfokú eljárásban hivatkozott érvei alapján az összeg nem volt mérsékelhető (Fővárosi Törvényszék 21.P.20212/2024/78. számú beadvány). Az ügy jogi megítélésének egyszerű/bonyolult jellege önmagában nem lehet indoka a felszámított összeg mérséklésének, hiszen az elvégzett tevékenység időigényét nem csupán a jogi munka nehézsége, a jogértelmezés összetettsége határozza meg.

[82] A jogalkalmazótól megkövetelt arányossági vizsgálat elvégzése során az ügyvéd szakmai teljesítménye, beadványainak színvonala, terjedelme nem értékelhető és a felszámított összeg mérséklésére nem ad alapot.

[83] A perköltség megfizetésére köteles fél személyi körülményei, jövedelmi-vagyoni viszonyai nem befolyásolják marasztalhatóságát. Az alperesek ügyvédje a jogi képviselőt ellátta; beadványokat készített, a per tárgyalásain részt vett. A fellebbező nem jelölt meg olyan mulasztást, konkrét körülményt, amely igazolná a régi Ükr. rendelkezéseivel összhangban felszámított összeg és a jogi képviselő által kifejtett tényleges tevékenység közötti aránytalanságot.

[84] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[85] A fellebbezés eredménytelensége folytán a pervesztes felperest kötelezte az I-IV. rendű alperesek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének megfizetésére a Pp. 364. § szerint irányadó Pp. 81. § (1)-(2) bekezdése, 83. § (1) bekezdése alapján. A munkadíj összegét a felszámítottal egyezően állapította meg, mert az a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés *a), b)* pontja és (4) bekezdése alapján irányadó mérték fele. Erre tekintettel alaptalanul hivatkozott a felperes a kért összeg eltúlzottságára; az alperesek által megjelölt munkadíj arányban áll az elvégzett tevékenységgel (fellebbezési ellenkérelem elkészítése, tárgyaláson való részvétel) és a jogszabályban meghatározott mértéken alulmarad.

[86] A fellebbezési illeték viseléséről a felperes személyes költségmentessége alapján határozott a Pp. 102. § (6) bekezdése és az Itv. 46. § (1) bekezdése értelmében.

Budapest, 2026. május 5.

Dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

Dr. Stecbauer Anita s.k.
előadó bíró

Dr. Kovács Éva s.k.
bíró